

עבודת השבת

פרשת "ויצא"

יעקב ועשו, בודאי הגדול מיעד ללאה והקטן לרחל, כי כך עשו תנאי ביניהם. והיתה לאה הולכת ברחובות והיתה שואלת על עשו מה טיבו. וכשנודע לה שעשו רשע ויעקב צדיק נצטערה מאד. וישבה בתעניות הרבה כדי שלא לפל לרשותו ואע"פ שעשו היה כבר נשוי בשהיה בן ארבעים שנה אבל חששה שמא ירצה אביה להשיאה לו, לפי שהיה מודע יצחק ולכן אומר הכתוב ויעני לאה רבות, ויש לה לשאל למה ספר הכתוב בגנותה של לאה שעיניה היו תרוטות. ועוד שאין אדם רוצה לדעת איזו עיני היו לה אלא רמז יש כאן שהיתה בוכה הרבה והיתה מבקשת רחמים מלפני הקב"ה שלא תפל בידו של עשו הרשע. עד שנשורו ריסי עיניה ורחל היתה יפת תאר ויפת מראה, כי הסימן שהיה לבריות להכירה היה יפה.

אחרי הדברים האלה אמר ה' יען כי התאבלה לאה ותצם ותבך ותתפלל אלי לאמר אל נא אהיה לעשו הרשע לאשה על כן אישיב עתה עמה והפכתי את אבלה לשמחה וילדה ליעקב בנים ותלד לאה בן ותקרא את שמו ראובן, לאמר ראה ה' בעניי וירחם עלי וישמחני ותהר לאה עוד ותלד בן ותקרא את שמו שמעון, לאמר שמע ה' כי צר לי וירחם עלי ותסו ללדת את לוי ואת יהודה. ותשמח מאד. ורחל לא ילדה עוד ליעקב וימרר הדבר הזה אותה מאד ותאמר בלבה אין זאת כי טובה לאה אחותי ממני על כן שמע ה' בקולה ותלד ארבעה בנים הבה אתבוננה אל מעשיה הטובים ועשיתי כמות טוב וחסד וחמל ה' גם עלי ויהי כאשר ארכו הימים ולא ילדה עוד ותאמר אל יעקב הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי ויחר אף יעקב ברחל ויגער בה וירע הדבר הזה בעיני ה' ויאמר עקב אשר לא חמלת על רחל אשתך והיא מרת נפש ולא נחמת אותה ולא דברת על לבה ותקצר עליה לכן ידע תדע כי יבוא יום וקמו כל בנך מבני הבן אשר תלד לך רחל וכבדהו כאשר יכבד עבד את מלכו... ותתן רחל את בלהה ליעקב לאשה ותלד לו שני בנים את דן ואת נפתלי ולאה נתנה ליעקב את זלפה לאשה ותלד גם היא שני בנים את גד ואת אשר.

"ויהי בבקר והנה היא לאה" (ויצא כ"א-כ"ב) אמרו במדרש: שכל אותו הלילה היה קורא לה "רחל" והיא עונה לו בן, וכי מה צריך היה ליעקב לקרוא בשם רחל כל הלילה? אולם יתבאר ע"פ מעשה שהיה: סוחר אחד שכר עגלה נסע בה לרגל מסחרו, והנה באמצע הדרך, ירד העגלון מן העגלה, וצוה על הסוחר לפשט בגדיו וללבוש את בגדי העגלון, ולא יחרג אותו ומעתה הוא יהיה העגלון, ואלו העגלון לבש בגדי הסוחר, והתישב בעגלה, והסוחר צית בעל כרחו, והנהיג את העגלה, עד שהגיעו לעיר, וכשהגיעו לעיר, וראה את עצמו בטוה, וסר ממנו הפחד, הרים קול צעקה: והתחיל צווח על העגלון,

"ויאמר יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי" (ויצא כ"א-כ"ב) הובא בחז"ל שארבעה דמויות חקוקות תחת פסא הכבוד, והם דמות אריה דמות נשר ודמות כרוב, ויעקב אבינו רגל רביעית במרכבה שדמותו חקוקה תחת פסא הכבוד, ואז בראותו זאת בחלום אמר אכן יש ה' במקום הזה, זאת אומרת אריה כרוב נשר ידעתי, ואולם ואנכי לא ידעתי, זאת אומרת אריה כרוב נשר יעקב לא ידעתי, שלא הכיר יעקב לדעת שגם דמותו חקוקה תחת פסא הכבוד, ורק בחלום זה התברר לו שגם דמותו חקוקה למעלה (וידבר יוסף). זה רק מעיר על שיא הענוה של יעקב אבינו שרואה את עצמו כאדם פשוט. דעתו של הרב הקדוש ר' שלמה מרדומסק ו"ל, בעל "תפארת שלמה", לא היתה נוחה מכתב ה"רבי" שכתביראהו. פעם אחת באו אליו הרבה חסידים על יום טוב, ובראותו אותם התחיל לקצר עליהם וגער בהם בנייפה: מה אתם רוצים ממני? התא אומרת לכן כמה פעמים, כי אני לא רבי ולא צדיק! אבל החסידים לא זזו ממקומם, וחכו עד שיתן להם שלום. היה ביניהם תלמיד חכם זקן אחד, והשיב להרב: רבנו! הרי אנחנו עומדים כאן הננו רבים כנגדו, ואנחנו הרבים, אומרים שרבנו הוא רבי ומנהיג הדור, ויחיד ורבים הלכה ברבים. על פי דין מברך אפוא רבנו צית אלינו הרבים, ולהורות לנו הדרך אשר נלך בה ברוחניות ובגשמיות השיב להם הרב: אמנם כן, והו שאמר דוד המלך עליו השלום בתהלים: "אתה ידעת לאולתי ואשמותי ממך לא נכחתי. אל יבשו בי קיוד אל יכלמו כי מבקשך (תהלים ס"ט, ו"ז). רוצה לומר: אתה, רבש"ע אמנם יודע את אולתי ואשמותי, שאינני לא חכם ולא צדיק, אבל בני האדם הלא אינם יודעים זאת, והם אומרים "רבי הושיענו" ולשיטתם הם צודקים, שכן יחיד ורבים הלכה ברבים, אבל בבקשה ממך, רבש"ע, "אל יבשו בי קיוד אל יכלמו כי מבקשך" (ספרי חסידים)

"ועיני לאה רכות ורחל היתה יפת תאר ויפת מראה" (ויצא כ"א-כ"ב) וכתה לאה לכך לפי שבני אותו הדור היו אומרים, ללבו אחי רבקה יש שתי בנות, ולרבקה יש שני בנים שהם

16:14	כניסת השבת
17:16	צאת השבת
16:36	שקיעה
17:48	ר. תם
6:27	הנץ

הפסרה: "ועמי תלואים"

"יועש יעקב בן וימלא שבועה זאת ויתן לו את רחל בתו לו לאשה" (ויצא כטיבה) צריך להבין מאחר והתורה אסרה לשאת שתי אחיות, כיצד התייר יעקב אבינו לעצמו לשאת את רחל ולאחיה, והלא אמרו חז"ל (ימא כח) כי אבותינו קימו את כל התורה בלה, ואפילו ערובי תבשילין וערובי תחומין? כמה תרועים נאמרו לשאלה זו. יש מתרצים שאבותינו קימו את התורה הקדושה בארץ ישראל בלבד אבל לא בחוצה לארץ, ומאת ה' יתברך היתה זאת שמתה רחל בדרך בתחלת בואם לארץ בכדי שלא תהיה תחת יעקב יחד עם אחותה בארץ ישראל (הרמב"ם).

תרוץ נוסף כי קדם מתן תורה היו האבות מקיימים את כל התורה בלה, אבל כל אחד ואחד היה צריך לקבל את התורה כמו גר, והרי אמרו חז"ל (יבמות צו) גר שנתגיר נחשב כקטן שגולד, וממילא כשנשא יעקב שתי אחיות בודאי גידם לפני הנשואין, ולאחר שנתגירו אין להם חשיבות בשתי אחיות כי מאחר "שגר שנתגיר כקטן שגולד דמי" כאלו רחל ולאחיה נולדו מחדש כל אחת בפני עצמה ללא שיכות אחת לשניה, ולכן לא נאסרו על יעקב כלל. (הרא"ם במק"א לקט לבוש יוסף)

שהוא העגלון לקח לו כל רכושו והעגלון צועק שהוא הסוחר, ובקצור כל אחד אומר: אני הסוחר והוא העגלון ונעשתה מהומה גדולה עד שהגיעו לפני רב העיר, הרב רצה לבחון מי באמת הוא העגלון, ומי הסוחר באמת וע"כ בקש מהם קדם לנתן משרחת הדרך, וכשיתפנה מעסקו אז פנה אליהם וידון אותם והציע להם שתי משות לניח עליהם, והם מרב עיפות הדרך השתקעו בשנה עמקה, ואז הרב פתח את הדלת של החדר פתאום, והכריז בקול חזק: עגלון ומי העגלון האמתי ענה "כן" כי הוא רגיל בכך ואלו הסוחר נשאר ישן, כי בהיות אדם משקע בשנה, אינו מתעורר, כשקוראים בשם אחר, ואז התברר מי הוא העגלון באמת, ומי הוא הסוחר, וע"כ. גם יעקב אבינו חשש פן לבן רמה אותו והכניס לו לאה במקום רחל וע"כ המתין לה עד שגשתקעה בשנה, ואז התחיל לקרא "רחל" להעמידה במבחן, אם היא באמת "רחל" או שהיא "לאה" וע"כ כשהיא ענתה לו "כן" מתוך שנה היה בטוח שהיא רחל, וע"כ בבקר כשנודע לו שהיא לאה, אמר לה: את רמאית בת רמאי שהרמאות מטבעת בך מלדה שאפלו מתוך שנה כשקראת לך "רחל" ענית לי "כן" (אמר חז).

פינת ההלכות

ע"פ ילקוט יוסף
כרך ה.

"זמן ברכת הלבנה" (סימן תכו)

בח. חדש חרפי שהלבנה מתכסית ברב החודש בעננים, ובסוף ליל ט"ז לחדש ורחה הלבנה לאחר שכבר עלה השחר, קדם הג' החמה, עד שאפשר להנות מאורה, רשאי לברך ברכת הלבנה בשעה זו, שאף על פי שאחר עלות השחר יום הוא, לענין זה יכול לברך כל שנהנה מזיחתה, ועדין לא האיר המזרח. [שו"ת יביע אפר חלק ה סימן לו].

כט. לכתחלה אין מברכין על הירח אלא במוצאי שבת כשהוא מבשם ובגדיו נאים, ומכל מקום אם חושש שעל ידי שימתין למוצאי שבת יש חשש שיפסיד את המצוה, ובפרט בחדשי החורף שאין רואים את הלבנה מדי לילה, אין צריך להמתין למוצאי שבת, ויכול לברך ברכת הלבנה גם בימי החל. [ילקוט יוסף שבת כרך ה עמוד שלח].

ל. לכתחלה ראוי לחזר לאמרה לכל הפחות במנין, משום ברב עם הדרת מלך, וגם כדי שיוכלו לומר אחד סדר הברכה קדיש על ישראל, ומיהו אין זה מעכב, ואם לא מצא עשרה רשאי לברך ביחיד. [יביע אפר ח"ב חיד"ד סימן ח' אות ג].

סיפור בהמשכים

"קראוף הנפש" חלק א.

מי שהפיר את ר' זלמן שצ'רבינר כל ימות השנה, התקשה לזהות אותו ביום קצירת החטים להכנת המצות השמורות. החסיד הזקן והמשב, למדן עצום בתורת הנגלה, בקי בספרי קבלה וחסידות, ובעל צדקה גדול, היה קופץ ומנתר כנער צעיר, שטוף זעה של מצוה וגיבור מגל. במרחק לא-רוב מהעירה ליובאוויטש שכנה אחת שצ'רבינר, שבה היו לר' זלמן שדות חטה. מדי שנה בשנה היו אדמו"רי חב"ד באים אל שדותיו, להשתתף במעמד הקצירה. ר' זלמן יחל ליום הזה, וכשבא הקיץ החל בהכנות לקראת הקציר. קביעת יום הקציר היתה תלויה במזג-האוויר. הדרשות היו שזה יהיה יום שטוף שמש, שקדמו לו שלושה ימים פאלה. בהתקרב הזמן היה ר' זלמן שולח עגלות לליובאוויטש, להביא אנשים שיתעסקו בקציר. עמם הביא גם אורחים, שרצו להשתתף במעמד הגדול. הימים האלה היו לר' זלמן ימי חג. בליובאוויטש המתינו לבוא השליח המיוחד משצ'רבינר, שידוע על יום הקציר. או-אז היה הרבי בכבודו ובעצמו יוצא לשם להשתתף בקציר. המעמד היה מרגש ביותר. הנשים והילדים של משפחות היהודים בשצ'רבינר היו יוצאים לבושים חג, לצפות במעמד הקצירה. החסידים שיעסקו בקציר לבשו בגד חסידי וחגורו אבנט, על-אף החם הכבד. על פני כל היתה שפוכה נהרה של שמחת מצוה אמתית, מהולה ברצינות ובתחושת אחריות גדולה. לאחר מכן, כאשר התפללו תפלת מנחה, היה ר' זלמן מניעים בניעימות חג, ובסיום התפלה לא נחה דעתו עד שעשה שלושה 'גלגולים' חסידיים, כבשמחת-תורה... ר' זלמן היה מביא את החטים לליובאוויטש, ועכשו צפתה עוד עבודה רבה: בירת החטים, הצבת הרחים, טחינת החטים ועוד. על המלאכה הפקדו תלמידי ישיבת תומכי-תמימים, בהשגחת מנהל הישיבה, רבי יוסף-יצחק (הר"צ), בנו של הרבי. לא היה קל להתקבל לישיבת תומכי-תמימים המפרסמת. שתי ועדות היו מפקדות על קבלת תלמידים, האחת גלויה והשניה חשאית. הועדה הגלויה היתה בוחנת את הבחור ומקבלת את קורות-חייו, והועדה השניה היתה חוקרת את אישיותו הפנימית של הבחור: מדות טובות, יראת שמים ועדינות נפשית. יום אחד בא בחור מצלח וברוך כשרונות ובקש להתקבל לישיבה. הוא היה מציד בהמלצות שהעידו על היותו למדן ושקדן. מנהל הישיבה, בנו של הרבי, העביר את המלצות ועדות הקבלה לאביו, הרבי הרש"ב (רבי שלום-דובער). הדוח של הועדה הגלויה היה חיובי ביותר, שכן הבחור היה כשרוני ושקדן. לעמדת זה, הועדה החשאית צינה כי הבחור חסר עדינות ומדות טובות, וכי פניו נראות גסות ומגשמות. הרבי הרהר קלות ואמר לבנו: "בחור כזה עלינו לקבל, אך הוא זקוק לעבוד". צריך לטפל בו כראוי.

ההמשך בגיליון הבא!

עלון זה לעילוי נשמת!

ברוך עובדיה בן שרה	יגאל יוסף בן שושנה
שרה בת סלמה	שלום בן משה
אסתר בת חנה	שלום בן אברהם
ציון עובדיה בן רחל	חזקאל אליהו בן סמרה
נעמי לקס בת אסתר	יעקב לקס בן אסתר
רחל עובדיה בת אסתר	רבקה בת כאונו וחנניה
שלמה בן אליהו ושרה	אברהם דמתי בן אסתר
דוד שורמזון בן חוה	יוסף צברי בן אהרון

ת.נ.צ.ב.ה.

עורך ומגיש: שלום ע.

המעוניינים לקבל את העלון למייל בתפוצה שבועית:
יש לשלוח הודעה לאימייל: avodat.aseem@gmail.com
כמו כן ניתן להוריד את העלון באתרי "לדעת" ו"דרש" ועוד..